МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра романо-германської філології та перекладу
Кафедра іноземних мов

М А Т Е Р І А Л И

ІІІ Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

«Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти»

24-25 березня 2022 року

Біла Церква – 2022

Карпенко С.Д. Міждисциплінарні зв'язки у казкознавстві та психології…….. **63**
Рейда О.А. Важливість і значення складових емоційного інтелекту для здобувачів вищої освіти…… **66**
Боньковський О.А. До питання тенденцій у інтернаціоналізації вищої освіти **69**
Мельник Л.М., Грек І.М., Дужа І.М. Національна культура у процесі формування особистості…… **71**
Посенко М.М. Untersuchung der Sprachmanipulationsstrategien in rechtsextremistischen Reden…… **73**
Gronier T. La chanson « Göttingen » comme modele de depassement d'un conflit……. **76**
Марчук В.В. Формування ціннісних орієнтацій особистості у процесі її розвитку…… **79**

Секція 3. Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної у контексті інтернаціоналізації вищої освіти

Товт І.С. Проблеми навчання рідної мови – однієї з найважливіших людських цінностей…… **82**
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Формування елементів soft skills у студентів оп «право» на заняттях з української мови за професійним спрямуванням…….. **85**

Секція 4. Проблеми правового регулювання питань інтернаціоналізації вищої освіти в Україні

Ковальчук І.В. Правове регулювання взаємного визнання освіти та кваліфікацій у європейському союзі…… **89**
Терещук М.М. Інтернаціоналізація як напрямок розвитку вищої освіти в Україні…… **92**
Настіна О.І. Міжнародні орієнтири інтернаціоналізації вищої юридичної освіти в Україні…… **94**
Єфремова І.І., Ломакіна І.Ю. Правові засади залучення іноземних науково-педагогічних працівників як шлях до інтернаціоналізації вищої освіти в Україні…… **96**
Малишко І.В. Інформаційна безпека як основа національної безпеки…… **99**
Пахомова А.О. Щодо питання судового захисту права на освіту: цивільно-процесуальний аспект…… **101**
Сімакова С.І. Реалізація права на освіту засудженими в місцях позбавлення волі…… **103**
Росавіцький О.О. Історико-правовий аналіз розвитку системи освіти…….. **105**

Секція 5. Дистанційна освіта: виклики сьогодення

Симоненко Н.О. Пріоритетні напрямки організації дистанційного навчання у медичних ЗВО України…… **107**
Сидоренко Ю.В. Вплив дистанційного навчання на самооцінку особистості…… **109**
Leblond A., Hayette A., Tsarenko T., Gracia J.-Cl. Veterinary and Agronomic International Training for an Innovative Pedagogy (Vai³P) formation-action pour les enseignants des cursus vétérinaires et agronomiques: *"Roadmap to a Successful Pedagogic Resource"*…… **114**

УДК 159.9:372.4

КАРПЕНКО С.Д., к.філол.н., доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ У КАЗКОЗНАВСТВІ ТА ПСИХОЛОГІЇ

У дослідженні простежуються міждисциплінарні зв'язки казкознавства та психології як формотворчих чинників казкотерапії. Визначено основні методи роботи з авторською та народною казкою, з акцентом на дотриманні канви традиційної будови жанру. Вказано на функціональні чинники казкотерапії як лікувального засобу, його підпорядкованість психічним законам.

Ключові слова: казкотерапія, казка, казкознавство, практична психологія.

Важливим аспектом сучасної науки про казку є розгляд міждисциплінарних зв'язків, що використовуються з метою отримання нових знань про народну казку, її сучасне функціонування та створення. Сюжетика казки фактично не змінилася з часів активного фіксування у XIX столітті, адже людина за основними ознаками свого матеріального та духовного існування від покоління до покоління переживає типові моменти народження, розвитку, старіння і смерті. Проте трансформування місії казки відбулося, зважаючи на обставини дійсності. Так, все більшої популярності набувають терапевтичні функції казки, що становить процес авторського новотвору з метою самонавіювання позитивних емоцій та психічних станів. У праці Л.І. Магдисюк, Р.П. Федоренко, М.І. Замелюк «Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих» [2] розглянуто вектори роботи з казкою. Зокрема, це розуміння казкотерапії як: процесу утворення зв'язків між казковими подіями та поведінкою в реальному житті (процес перенесення казкових смислів у реальність); напряму практичної психології, що дозволяє формувати характер дитини, використовуючи ресурси казки; терапію середовищем для виявлення рис особистості, що не реалізувалися, для можливості матеріалізування мрій, а головне – виникнення відчуття захищеності; лікування казками (спільне з дитиною відкриття тих знань, які живуть у душі і в цей момент є цілющими); інтегрована діяльність, у якій дії уявної ситуації пов'язані з реальним спілкуванням, спрямованим на самостійність, активність, творчість, регулювання дитиною власного емоційного стану. Отже, казкотерапія – це вплив практичної психології на внутрішній світ особистості. Під час сеансів казкотерапії учасники закріплюють необхідні моделі поведінки, вчаться реагувати на життєві ситуації, підвищують рівень знань про себе й оточення. У загальнолюдському контексті, казки допомагають подолати страхи та невпевненість. Крім традиційних прийомів (розповідь, бесіда, драматизація, інсценування), фахівці галузі широко

використовують і нетрадиційні технології роботи з казкою: переплутування сюжетних ліній; зміну характеру героя, місця, часу, події; заміну кінцівки. Проте незмінною лишається традиційна оболонка казки, де має бути зачин, основа і кінцівка. Формула оповіді і структури для казкознавців є важливою складовою цього виду народної прози. На цьому етапі вважаємо доречним практичним психологам цікавитися монографіями про народну казку І. Франка [4], М. Гнатюка [1], Л. Дунаєвської [5] та інших науковців.

На сьогодні педагогами, психологам та теоретиками казкознавцями чітко виписана методика роботи з казковим сюжетом, що структурно накладається на вже відомі традиційні зразки. Вони часто інтернаціонального характеру, спрямовані на розвиток творчої уяви, подолання психічних стереотипів та комплексів. Функції казок (діагностична, корекційна, розвивальна, навчальна, виховна) казкотерапія спрямовує на релаксацію, психонавчання та психолікування. Вплив терапевтичної казки на психіку полягає у можливості через певні звичайні або надзвичайні події показати способи дій у різних життєвих ситуаціях. Основним механізмом впливу релаксаційної казки є внутрішня візуалізація (уособлення себе головним героєм): герой періодично відпочиває і відпочинок повертає йому сили. Тож казка демонструє де і яким чином брати енергію для реалізації життєвих завдань. Психологічно-повчальна казка стимулює розумовий розвиток дитини, виконує дидактично-виховні, освітні, пізнавальні функції. Подібні сюжети спонукають до творення нового поведінкового комплексу. Психотерапевтична казка має розгорнуту і складну фабулу. Хоч події розгортаються у фантастичному світі, зводяться вони до цілком реальних ситуацій: розлучення батьків, смерть родичів, хвороба близької людини або й самого головного героя, різноманітних негативних аспектів суспільного життя тощо. Казки цього різновиду спроможні діяти у площині дитячої психіки таким чином, що посилюють адаптаційні можливості дитини, ліквідовують джерела страхів, зменшують нервове напруження.

Дидактика казки порушує і допомагає вирішувати соціальні проблеми (прошаркові взаємини, комунікацію в малих та великих групах, міжкультурні аспекти спілкування тощо), тому такими актуальними стають тренінги із казкотерапії, воркшопи по створенню авторської казки. З досвіду педагогів постають висновки про те, що діти набагато активніше беруть участь у індивідуальному та колективному створенню казки, вільніше вдаються до уяви, фантазії. Натомість студенти та вчителі, які були учасниками тренінгів з казкотерапії відчували брак творчості, колективного потенціалу для створення спільного сюжету. З огляду на це, особливого значення набуває комунікативна складова процесу казкотворчості. Казку не тільки треба створити за шаблоном, а й пережити, дозволити їй проникнути у думки та відчуття, заполонити нею власну

свідомість, вкласти у її символи страждання і сподівання. Лише тоді казка зможе лікувати, надихати на життя, змінювати розчарування на надію.

В цілому, основами казкотерапії мають володіти не лише педагоги і психологи, а й фахівці інших галузей науки (соціологи, політологи, лікарі, менеджери, адміністратори тощо), тому що наша дійсність в умовах війни змушує людей страждати. І ніщо так не допомагає як позитивні емоції, моральна підтримка, віра у краще майбутнє. Казкотерапію застосовують у різних випадках і відповідно отримують різні результати [3]. Тож залежно від очікуваних результатів потрібно визначитись з метою казкотерапії у кожному конкретному випадку, зокрема: як спосіб передачі досвіду «з вуст у вуста» та прищеплення загальноприйнятих моральних норм і правил поведінки у соціумі; як інструмент розвитку особистості та її здібностей. У цьому випадку казка позитивно впливає на здатність фантазувати, сприяє розвитку творчого мислення та уяви, розкриває внутрішній світ особистості; як психотерапія допомагає подолати власні страхи, надмірну тривожність, попрацювати над виправленням негативних рис характеру. Завдання педагога чи психолога полягає у тому, щоб підібрати чи створити казку відповідно до потреб. Якщо казку підібрано вдало, дитина чи дорослий «вбудовує» її послання у свій життєвий сценарій. Особливо корисно, коли повторювати (розповідати) таку казку неодноразово. Адже саме так відбуваються глибокі зміни в житті особистості.

Список використаних джерел

1. Гнатюк В.М. Деякі уваги над байкою // Гнатюк В.М. Вибрані статті про народну творчість. – Київ: Наукова думка, 1966. С. 184.
2. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих : навч.посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл. III–IV рівнів акредитації / Л.І. Магдисюк, Р.П. Федоренко, М.І. Замелюк. Луцьк : Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2019. 150 с.
3. П'ятницька-Позднякова І.С. Арт-терапевтичні можливості видів мистецтва. Наукові праці. Чорномор. держ. унт ім. Петра Могили. Вип. 95. Т. 108. 2009. С. 36-42.
4. Сокіл Г. Іван Франко про систематику казок у записах Осипа Роздольського // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнародної наук. конф. – Львів: Світ, 1998. С. 528.
5. Українська народна казка: монография / Л. Ф. Дунаєвська. - Київ: Вища школа, 1987. 127 с.